

ATATÜRK'ÜN SAĞLIKLA İLGİLİ SÖZLERİ, KONUŞMALARI ve CUMHURİYETİMİZİN SAĞLIĞI, SAĞLIK KOOPERATİFLERİ

Prof. Dr. Ahmet SALTİK
Ankara Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı AbD
www.ahmetsaltik.net

GİRİŞ :

Türkiye Cumhuriyeti'ni yoktan vareden, ülkemizin kurtarıcısı ve kurucusu **Yüce Atatürk**'ün sağlıkla ilgili değerlendirmeleri bütünlük içinde ele alınmamıştır. Oysa bunu ciddi gereksinim vardır. 1982 Anayasası'nın başlangıç bölümlerinde ve kimi önemli maddelerinde (örn. 2. madde) Atatürk Devrim ve İlkelerine, O'nun ulusalcılığına (milliyetçiliğine) gönderme yapılmaktadır. Ne var ki, özellikle son 20 yılda yoğunlaşmak üzere, ülkemiz **Mustafa Kemal**' in gösterdiği yoldan ayrılmaktadır. Atatürk'çülük giderek biçimselleşmekte,

O'nun devrim ve ilkelerinin içi boşaltılmaktadır! Böyle yapıldıkça da ülkede işler sarpa sarmaktadır... Sağlık alanında gözlenen ayrımcı uygulamalar bu bütüncül sapmanın bir bölümüdür. Oysa Büyük Önder;

“**AYRICALIKSIZ, SINIFSIZ, KAYNAŞMIŞ BİR KİTLE OLACAĞIZ..**”

ilke ve hedefini Türk Ulusu için koymuş ve Cumhurbaşkanlığı boyunca 15 yıl titizlikle uygulamıştı.

Devrim;

- Sağlığı ile
- Eğitimi ile
- Kültürü ile
- Ekonomisi ile
- Toplumsal dokusu / yapısı ile
- Siyasal kurumları ile
- Bilimsel-teknolojik yapılanması ile
- Sanat ve estetik anlayışı ile...

bir bütün olarak **YENİ İNSANI**, devrimlerin koruyucu-kollayıcısı, sürdürücü-geliştiricisi sürekli devrimci kuşakları yaratma sav (iddia) ve sürecinde idi.

Bu süreçte SAĞLIK, en başta gelen stratejik sektör idi.. Onsuz ne eğitim, ne üretim, ne askerlik ne de öbürleri başarıya eriştirilebilirdi. Dolayısıyla; O'nun deyiimiyle;

“**Devlet olma savındaki siyasal kuruluşların en birinci görevi, halkının sağlığı ve sağlamlığı..**” idi.

- Politikalar bu temel ve eksende belirlenmişti. Büyük Önder'in, hemen her yıl TBMM'yi yasama yılı başında bir konuşma ile açmayı çok önemseydiği görülmektedir.
- Bu açış konuşmalarında hemen her yıl mutlaka sağlık sorunları, hizmetleri ve politikalarına da değinmiş ve TBMM'ye sağlık hedefleri göstermiştir. Aşağıda, **Yüce Atatürk**'ün, ilgili kaynakçalardan derlenerek sunulan sağlıkla ilgili değerlendirmeleri bulunmaktadır.
- Devlet durumunda bulunan siyasal kuruluşların **en birinci görevi**, ulusun sağlıklı kalması için gerekli yaşam koşullarını gerçekleştirmektir.
- Kendine devrimin ve devrimciliğin çeşitli ve yaşamsal görevler verdiği Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman üzerinde dikkatle durulacak ulusal sorunumuzdur.

(*Düşünceleriyle Atatürk, Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu TTK Yay. XVI. Dizi, sayı 43 a,*

TTK Basımevi, Ankara, 1991, sayfa 144-145)

- Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı, her zaman üzerinde durulacak ulusal sorunumuzdur. Çünkü Cumhuriyet; düşünsel, bilimsel ve bedensel bakımlardan güçlü ve yüksek düzeyli koruyucular ister.
- Devlet; güvenlik ve huzuru sağlamak için, ülkeyi savunmak için, **sağlıklı**, iyi yetişmiş, anlayışları, ulusal duyguları, yurt sevgileri yüksek yurttaşlara gereksinim duyar.
- Bu yüzden, yurttaşların eğitim ve öğretimiyle, **sağlığıyla** yakından ilgilenmek zorundadır. Bu alanlardaki işleri kişilere ya da ortaklıklara bütünüyle bırakabilmek için, bu işlerin devletin karışması ya da yardımı söz konusu olmadan, devleti, temel görevlerini yerine getirmede zor durumlarda bırakmayacağına emin olmak gerekir.
- Bir ulusun **hasta** olması demek, yıkıma uğraması demektir. O halde kurtuluş; ancak toplumdaki hastalığı tanılayıp sağaltmakla olanaklıdır. Sağaltım bilimsel ise şifaya erişilir; yoksa hastalık yerleşir, iyiletilemez..
- Her tür **sağlık** savaşımını, olanaklı olan hızla ve geniş bir biçimde izleyerek gerçekleştirmek başlıca hedeflerimizdendir.
- Ulusun, ulus gençlerinin, çocuklarının **sağlıkları**, sağlamlıkları, gürbüzlükleri; üzerine düştüğümüz çok gerekli bir diriklik işidir. Bu yüzden, yurttaşların eğitim ve öğretimiyle, **sağlığıyla** yakından ilgilenmek zorundadır. Bu alanlardaki işleri kişilere ya da ortaklıklara bütünüyle bırakabilmek için, bu işlerin devletin karışması ya da yardımı söz konusu olmadan, devleti temel görevlerini yerine getirmede zor durumlarda bırakmayacağına emin olmak gerekir.
- **Sağlık** örgütümüzde ülkenin gereksinimine uygun isabet ve çaba gözle görülmektedir. Cumhuriyet Hükümeti'nin başlı başına bir ilke olarak başarıyla izlediği **sağlık** savaşımında gittikçe araçlarını artıran bir ölçüde sürdürmek gereklidir ve önemlidir.
- Efendiler! Ulusumuzu tam güvenlik durumunda yaşatmak seçkin amacımız olduğu gibi, onun **sağlığına** özen göstermek ve varolan olanaklarımız oranında toplumsal sorunlarına çözüm olmak da hükümetimizin görev bütünlüğü içindedir. Bu kapsamda olmak üzere, ülkemizin **hekim** gereksiniminin, olanak elverdiği ölçüde giderimine uğraşıldı. 1336 (1920) yılında 260 hekim görevli idi. Bu miktar, bu geçen yıl içinde (1921'de) 312'ye yükseltildi. 50 hekimin daha sağlanmasıyla hekimsiz ilçelere gönderilmeleri düşünülmektedir. Bu yıl **bulaşıcı hastalıkların** yayılmasına izin verilmedi, baş gösterenler hemen **sağlık** önlemleri uygulanarak olduğu yerde söndürüldü. Bulaşıcı hastalıklara karşı en kesin önlem olan **aşılar** artık **tümüyle ülkemizde üretilmektedir.** Üç milyonu aşkın doz **çiçek** aşısının Sivas'ta üretilmiş olduğunu dile getirmek, bu bağlamda yeterli bir fikir verebilir. Ülkenin **sıtmalı** bölgelerinde yeterli kinin dağıtıldı. **Frengi** afetinin söndürülmesi için de olanaklı olan para sarfedildi ve toplumsal hastalıklar ile mücadelemizin daha etkili ve daha kapsamlı bir biçimde yerine getirilmesi koşulları da hazırlanmıştır. **Sağlık ve sosyal yardım** konularında izlediğimiz amaç şudur :

Ulusumuzun sağlığının korunması ve desteklenmesi, ölümlerin azaltılması, nüfusun artırılması, toplumsal hastalıklar ve salgınların etkisiz bir düzeye indirilmesi, bu yolla ulus bireylerinin dinç ve yetenekleri korunmuş bir biçimde bedence sağlıklı olarak yetiştirilmesi...

(1. Dönem 3. Toplanma yılını açarken 1 Mart 1922, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf. 236)

- Efendiler, iç durum hakkındaki açıklamalarımı burada tamamlayarak sözü **sağlık** durumumuza aktarıyorum. **Ülkenin sağlık durumu**, bereket versin hoşnutluk verici bir görünüm sunmaktadır. Sağlık çalışmalarımızın önemli bir bölümü **salgın hastalıkların** engellenmesi ve yayılımının sınırlandırılmasına ayrıldı. Bu tür hastalıklardan yalnız **çiçek** ile **lekeli humma** kimi bölgelerde sınırlı bir yayılma biçimi almak eğilimi göstermiş ise de zamanında alınan ve sürdürülen engelleyici önlemler ve korunma ile önlerine geçilmiştir. Ülkenin büyük bir bölümü düşmanca bir yıkıntı biçiminde ve mazlum halkı yoğun bir sefalet içinde terkedildiği, içten dışa ve dıştan içe sürekli bir **göç** akımının sürdüğü, varolan durum karşısında bu gibi hastalıkların görülmesi o denli şaşılacak olmayıp, belki oldukları yerlerde hızla söndürülmesinde gösterilen başarı hoşnutluğu gerektirmektedir. **Bulaşıcı ve salgın hastalıklara** karşı mücadele araçları düşünülürken doğallıkla en önce akla, sağlık önlemlerinin

uygulanmasına bircik araç olan hekimler ve sağlık memurları gelir. Geçen yıl (1922) ülke içinde memur olarak atanan hekim sayısı 337 ve sağlık memurlarının sayısı 434 idi. Ülkenin gereksinimlerini sağlamadan uzak olan bu miktarların bu yıl, bir ölçüde ülkenin uzak yerlerinde hekimlik aylıklarının artırımı ve kısmen, asker hekimlerden bir bölümünün terhis ve atanması yoluyla çoğaltılması ve aynı zamanda okuldan çıkacak hekimlerimize zorunlu hizmet yükleme ve fazla hekim yetiştirilmesi yollarına yönelerek bugün görülen boşlukların doldurulması tasarlanmaktadır.

Bulaşıcı ve salgın hastalıklara karşı insanları koruma konusunda büyük hizmetleri görülen aşılı hazırlama ile meşgul **Hıfzıssıhha (Sağlığı Koruma)** Kurumumuz tam başarıyla çalışmasını sürdürmekte ve mücadeleye yararlı hizmetler üretmektedirler. 1337 (1921) yılı içinde üç milyon kişilik **çiçek aşısı** yapabilen Sivas Kurumu, geçen yıl içinde 5 milyon kişilik çiçek aşısı, beş yüz otuz yedi kilogram **kolera**, dört yüz yedi kilogram **tifo aşılı** üretmiş ve bunlar halka yeterli biçimde uygulanmıştır. Bugün İstanbul ve Sivas'ta bulunan her biri Bakteriyolojihane, Kimyahane, **Aşı Üretimi** ve Kuduz Tedavihanesinde oluşan Hıfzıssıhha Kurumlarımızdan üçüncüsünün de bu yıl Diyarbakır'da kurulması ve bu sayede uzak yol alınmasından kaynaklanan sakıncaların hafifletilmesi kararlaştırılmıştır.

Bulaşıcı hastalıklara karşı önemli bir mücadele aracı olan dezenfeksiyon ve antisepsi araçları gittikçe artırılıyor ve düşmanın zarar verdikleri onarılıyor ve varolanlar iyileştiriliyor. Bu yolla yakında Afyonkarahisar, Eskişehir ve Niğde Dezenfeksiyon Kurumları çalışmaya gireceklerdir. İzmir'de ve Ankara'da her türlü araç ile donanmış birer Dezenfeksiyonevi yapımı hazırdır. Esasen kentlerin sağlığının korunmasının gerektirdiği Dezenfeksiyonevi'nden yoksun yerlerde yerel meclislerce verilecek ödenekle ve merkezden yapılacak yardımla bir an önce bunların tamamlanması 1339 (1923) yılının gerçekleşmesini hedef koyduğu amaçlardan birisi olduğu gibi, içte başlıca güzergahlarda ve dıştan gelecek yayılgımcı hastalıklara karşı savunma için sınırlarımızda korunma önlemleri projesi de değerlendirilmektedir. Kapitülasyonların eylemlice (filen) kaldırılması semeresi olarak uluslararası bir yönetim durumundan çıkarılıp hemen doğrudan doğruya Bakanlığın şubeleri yönetiminden biri durumuna gelen sabık Sağlık Karantinası Yönetimi de, en zor koşullar içinde devir teslim edilmiş olmasına karşın, tam başarıyla sürdürülmekte ve işletilmektedir. Bir yıkıntı durumunda teslim edilmiş olan Sinop ve Klazumen Dezenfeksiyonevleri'nin işletilmesine çalışılmaktadır. Yalnızca bulaşıcı ve ateşli hastaların kabulüne özel hastanelerin bulunmamasının ülkemiz için büyük bir eksiklik olduğu düşünülerek bu yıl İstanbul'da ve Anadolu'nun değişik noktalarında olmak üzere 5 tane **Bulaşıcı Hastalık Hastanesinin** kurulma ve açılması sağlık programımıza katılmış ve şimdi İzmir'deki çalışmaya başlamış ve İstanbul'dakiler de açılışa hazır bulunmuştur.

Gerek yerel meclislerin çabası ve gerek örnek kurumlarımızın ülkemize güzel dağıtım yollarıyla **Anadolu'nun her yanında önemli sağlık merkezleri kurulması** olanak içine ve gerçekleştirilmeye girmektedir. Salgın yapan hastalıklar oranında önemli ve hatta ülkemizde bunlardan daha çok yıkıma neden olan **sıtma, frengi ve verem** hakkında da önlem uygulanmasından geri durulmuyor. **Sıtma** hastalığının ülkemizdeki yayılma ve yıkımının derecesine karşı bir yeterli önlem olduğu savlanmamakla birlikte, kuşkusuz pek etkin bir etmen olan, İstanbul Kimyahanesi'nde üretilen devlet **kinini** tabletlerinin bin kiloya yakın mevcudu Ziraat Bankası aracılığıyla bütün bölgelere dağıtılmak üzere bulunmuş ve 250 kilo miktarında da ücretsiz olarak kinin dağılmıştır. Yine geçen yıl (1338, 1922) ödeneğinden artakalan para ile dışarıdan yeniden bin kilo dolayında kinin sipariş edilmiştir. Sıtma hastalığının kökünden yok edilmesi için bircik çözüm olan kurutma ve arazi düzeltimi sorununa kent ve köylerin sağlığı koruma koşullarının düzeltim ve tamamlanmasına ise, doğal koşullara dönülür dönülmez başlamak bayındırlık ve **sağlık** işlerimizin en kaçınılmaz ve zorunluklarından biri olacaktır. Frengi savaşımı her yerde her zamanki etkinlikleriyle sürmektedir.

Yıkıcı toplum hastalığımızdan kuşkusuz başlıcası olan **verem** hastalığına karşı şimdiye dek durum ve koşulların üzgünüm ki, uygulanmasına izin ve olanak vermediği önlemlere başlangıç olmak üzere İstanbul'da **Veremliler Tedavievi** açmak ve bu yolla yeni ve pek gerekli bir savaşımın ilk temel taşıını koymak tasarlanmaktadır..

Bakanlığa bağlı Genel Hastalıklar Hastanelerinde geçen yıl içinde yirmi bini aşkın hasta tedavi edildi ve bütün kurumların laboratuvarlarında otuz bin muayene yapıldı.
(1. Dönem 4. Toplanma Yılıni Açarken, 1 Mart 1923, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri C.1 s. 306-8)

- Ordunun bu yıl vermiş olduğu savaşlarda **sağlık işlerinin** yürüyüş biçimi takdir ile anmaya değerdir. **Bulaşıcı hastalık savaşımı, sağlık donanımı** eksiklerinin sağlanması, **sağlık zabıtasının** tamamlanması ve **sağlık istihbaratının** düzenlenmesi üzerinde yoğunlaşan sağlık işleri de tam başarı ile görülmüştür. Özellikle asker sevk edilen sınır üzerinde fazlasıyla görünen dönek ateş ve lekeli ateş kaynakları araştırılıp izlenerek ve çıktığı köylere dek savaşım genişletilerek cepheye temiz asker sevki sağlanmıştır.
(1. Dönem 4. Toplanma Yılıni Açarken, 1 Mart 1923, Atatürk'ün söylev ve demeçleri Cilt 1 sf: 322)
- Nüfusumuzun korunma ve artırımı amacını önemle dikkatinize sunarım. **Genel sağlık** için esaslı olarak uygulanan önlemler kesintisiz tamamlanmalı ve genişletilmelidir. Cömert ve üretken olan Türk ulusu, sağlıkta sürekli teknolojik ilerlemelere erişince Türk yurdunu hızla dolduracak ve şenlendirecek güçte olduğuna kimsenin kuşkusu yoktur.
(2. Dönem 1. Toplanma Yılı Açışı, 1 Mart 1924, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf: 346)
- Efendiler! Geçen yıl (1923) boyunca bütün ülkeyi kapsayan bir **sağlık** örgütüne başlanılmıştır. Zamanımıza dek genel sağlığın uğradığı savaşımların derecesi; savaşım yoluna girildikçe, daha belirgin ortaya çıkmaktadır. Önümüzdeki yıl bile tüm sağlık savaşımı için özellikle önlem almak gereklidir. Özellikle **sıtmaya** karşı, başlı başına bir savaşım devresine girilmesi Yüce Meclis'in gözönünde bulunduracağı önceliklerden sayılsa yeri vardır. Muhakkaktır ki, bizim için nüfusun korunması ve artırımı ve çalışanların güç ve zindeliğini sağlayan önlemlerin başında sıtma savaşımı bulunmalıdır.
(2. Dönem 2. Toplanma Yılıni Açarken, 1.11.1924, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf: 352)
- **Sağlık** örgütümüzde ülkenin gereksinimine uyum, isabet ve çaba açıktır. Cumhuriyet Hükümeti'nin başlı başına bir ilke olarak başarıyla izlediği **sağlık savaşımını** gittikçe araçlarını artıran bir ölçüde sürdürmek gereklidir ve önemlidir.
(2. Dönem 3. Toplanma Yılıni Açarken, 1.11.1925, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf: 346)
- Muhterem Efendiler; **halkın yaşam ve sağlığı** açısından, üç yıldan beri belirli bir program kapsamında ve bütçemizin izni oranında izlenen etkinlikler sürdürülmektedir. Ülkenin değişik bölgelerinde **sıtma** ve öbür hastalıklar ile savaşım örgütü kurulmakta ve gelişmektedir. **Sağlık etkinlikleri** ve savaşımından aldığımız sonuçlar olumlu ve hoşnutluk vericidir. **Sağlık ve Sosyal İşler**'in değişik şubelerine ilişkin ve Meclis'in gündeminde bulunan, yasa tasarılarının onayı, **sağlık ve sosyal işler örgütümüzde** yeni gelişme sağlayacaktır.
(2. Dönem 3. Toplanma Yılı Açışı, 1 Kasım 1925, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf: 365)
- Efendiler!
Sağlık savaşımına gösterdiğiniz ilgi ve ülkede bu yolda elde edilen sonuçlar bu çalışmanın genişletilmesini gerekli göstermektedir. Bu yıl Umumi Hıfzıssıhha (**Sağlığı Koruma**) Yasası tasarısının Büyük Meclis'e sunumu kararlaştırılmıştır.
(3. Dönem 2. Toplanma Yılıni Açarken, 1 Kasım 1928, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf: 376)
- Geçen yıl **ülkenin sağlığı** önemli bir sorundan rahatsız olmaksızın geçmiştir. **Her tür sağlık savaşımını**, olanaklı olan derecede hızlı ve geniş bir biçimde izlemek, başlıca hedeflerden olmağa yararır.
(3. Dönem 3. Toplanma Yılıni Açarken, 1 Kasım 1929, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf: 37)
- Türk'e ev ve bark olan her yer **sağlığın**, temizliğin, güzelliğin, çağcıl kültürün örneği olacaktır.
(TBMM 5. Dönem 1. Toplanma Yılı Açışı, 1 Kasım 1935, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf: 402)

- **Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı**'nın bu sorun üzerindeki sistemli çalışmaları, yüksek Kamutayı hoşnut edecek nitelikte gelişmektedir.
- Aynı Bakanlık, kendine verdiğimiz **göçmen** işlerini de sosyal ve ekonomik politikamıza uygun olarak başarı ile görmektedir. Bakanlığın, "**Sağlam ve gürbüz kuşaklar, Türkiye'nin mayasıdır**" ilkesini, pek iyi kavrayarak çalışmakta olduğunu övgüye değer bulurum.
(TBMM 5. Dönem 3. Toplanma Yılı Açışı, 1 Kasım 1937, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Cilt 1 sf. 411).

Büyük Önder'in aramızdan ayrılışından 23 yıl sonra yaşanan **27 Mayıs 1961 Devrimi, Ata'nın** izinde bir sağlık politikası benimsemiştir. Buna uygun olarak 1961 Anayasası'nın 49. maddesi ile sağlık hizmetlerini halka bir hak, devlete ise bir ödev olarak tanımlamıştır. Bu siyasal seçimine uygun olarak da, 224 sayılı **Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi** hakkında yasaı çıkartmıştır. Bu yasa, ilk maddesinde halkın sağlık hakkını ve devletin görevini tanımladıktan sonra, ilke olarak sağlık hizmetlerinin bedelinin bütçeden karşılanacağını da kurala bağlamıştır.

Bu eşitlikçi ve sosyal devlet damgası taşıyan Yasanın teknik ve düşünsel mimarı rahmetli (3 Kasım 1990) **Prof. Dr. Nusret FİŞEK**, -ki ADD kurucular kurulu listesinde 2. sırada adı yer almaktadır- bakınız 2 Nisan 1981 tarihli "**ATATÜRKÇÜLÜK ve SAĞLIK POLİTİKAMIZ**" başlıklı **Cumhuriyet Gazetesi**'nde 31 yıl önce yayınlanan makalesinde neler yazıyor :

- "**... Atatürk devletçi idi**. Ancak O'nun bu ilkesini farklı yorumlayanlar vardır. Bu yorumcuların birleştiği asgari müşterek "**Özel sektörün yapamadığı işleri devletin yapmasıdır**". Sağlık alanında özel sektör, özel hastaneler ve muayenehane hekimleridir. Herhalde hiç kimse özel hastanelerin ve muayenehane hekimlerinin tüm sağlık sorunlarını çözdüğünü, köyde ve kentte bütün hastalara baktığını söyleyemez. Bu nedenle Atatürkçü bir sağlık politikası, tedavi hekimliği alanında devletçi olma zorundadır. Bir bakıma devlet, değil Cumhuriyetin kurulduğundan bu yana, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de, tedavi hekimliği alanında halka önemli ölçüde hizmet sunmuştur. Bugün hastane yataklarının % 96'sı kamu sektörüne aittir. Görünüşte hekimlerin % 53'ü kamu sektöründe çalışmaktadır. Ancak kamu sektörüne ait hastanelerin büyük bir kısmının muayenehane hekimleri tarafından yönetilmesi ve devlet hizmetinde çalışan hekimlerin aynı zamanda muayenehane hekimi olmaları bu alanda devletçiliği sulandırmakta ve her hastaya erişme, her hastanın devletin hastane ve hekimlerinden yararlanma olanağını ortadan kaldırmaktadır. Halkımıza gereken ölçüde sağlık hizmeti sunulamamasının, ülkemizin sınırlı olanaklarından ileri geldiğini sananlar vardır. Bu doğru değildir. Ülkemizde geçen yıl yapılan bir araştırmada kişi başına 1 500 lira harcayarak ve 3 000 kişiye bir hekimin hizmet ettiği bir örgüt kurarak tedavi ve koruyucu hekimlik hizmetlerinin herkese eriştirilebileceği gösterilmiştir. Bu sayılara dayanarak yapılacak hesapta tüm ülke için 15 000 hekim çalıştırılması, mevcut hekim sayısının % 60'ı ve devlet bütçesinin % 4'ünün harcanması gerektiği ortaya çıkar. Demek oluyor ki sorun olanaksızlık değil, kaynakların kullanılmaması, kullanılamamasıdır."
- **... Koşullar elverdiği halde devletin sağlık hizmetini başarı ile yürütmesi için gerekli önlemler alınmaz ise, Anayasamızda herkese sağlık hizmeti sunma devletin görevi olduğu yazılı olsa bile, devletçilik ilkesinin uygulandığı kabul edilemez; sağlık politikamızın Atatürkçü olduğundan söz edilemez.**
- **... Herkese hakkı olan hizmeti vermek gerekir. Olanaklar elverdiği halde bunu sağlayamayan bir politika halkçı olamaz, Atatürkçü olamaz.**
- **... Son olarak Atatürk'ün devrimci politikasına da değinmek gerekir. Devrimcilik değişen toplumsal koşulların doğurduğu gereksinimleri karşılamak için geleneksel uygulamaları bırakarak hizmetlere yeni bir yön vermektir. Osmanlı İmparatorluğu bir yana, bu ülkede 50 yıldır hasta olan herkese sağlık hizmeti götürme amacı gerçekleştirilememiştir. O halde sağlık hizmetlerinin örgütlenmesinde ve sunuluşunda bir hata olduğunu kabul etme ve bir çözüm bulma zorunluluğu vardır...**

- 1961’de kabul edilen **Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Yasası** da aynı çizgide yapılan bir atılım, Atatürk’ün izinde bir devrimdir. Devrimdir, çünkü sağlık hizmetinin büyük ölçüde, devlet hizmetine dönüşmesini, hekimin bireyciliği bırakmasını ve bir ekip içinde çalışan kamu hizmetlisi olmasını öngörmektedir.”

Açıktır ki, günümüz sağlık politikaları oluşturulurken, Devrimin mimarının bu alanda yaptıkları ve yazıp-söylediklerinden öğrenilecek çok şey vardır. **Kemalizm**, ulusumuzun sağlık gereksinimlerine de eşitlikçi biçimde yanıt verebilecek özellik ve içeriğe sahiptir. Bütünsel yapısında bu alanda da bir eksiklik bulunmamaktadır.

3. binyıl başında sağlık politikalarında hedefimiz, tüm yurttaşlarımızın ayrımsız olarak eşit ve nitelikli sağlık hizmetlerine erişmelerini gerçekleştirmek olmalıdır.

1948’de imza koyduğumuz İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi de (md. 25), 21. yy. için Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) koyduğu ve bizim de taraf olduğumuz **”21 Hedef”** de bunu öngörüyor ve amaçlıyor. DSÖ’nün bu eylem planına göre;

“.. önümüzdeki 5 yıl içinde, üye ülkeler, sağlıkta eşitliği sağlayacak politikaları uygulamaya koymuş ve hatta sonuçlarını izliyor olacaklardır..”

Atatürkçülük sözle değil, eylemle olur.. Haydi bakalım, davranalım.. Ulusumuzu, yaraşır olduğu sağlık hizmetine kavuşturalım. Türkiye’ye bu yakışır! Çünkü **Cumhuriyet’in sağlığı** buna bağlı..

AKP’nin sağlık ve sosyal güvenlik politikalarını iyice vahşi piyasaya terk ettiği dönemleri yaşıyoruz. Yurttaşlar zaten adaletsiz bir vergi rejimi altındalar. Devlet “tuttuğu kazı” yani memurunu yoluyor. Ücretliler ulusal gelirden ¼ pay alıyor ama gelir vergisinin ½’sini ödüyorlar. Varsıl (zengin) ise devlete vergi yerine borç vermeyi seçiyor. Emekçinin vergisi kendisine sağlık, eğitim .. gibi kamu hizmeti olarak dönmüyor; Devletin varlıklardan aldığı iç-dış borcun faizine gidiyor. Yurttaşa sağlık hizmeti **ek vergi = prim** alınarak veriliyor. Bu da yeterli değil, ancak temel düzeyde bir sağlık güvencesi sağlanabiliyor, **trafik sigortası** gibi. Daha çoğunu istiyorsanız **“tamamlayıcı sigorta”** yaptırın denebiliyor hiç utanma sıkılma duymadan.. Yani katmerli sömürü.. Boğum boğum vatandaşın ümüğünü sıkma.. Deli Dumrul’da beter.

NE YAPMALI ??

İlk iş olarak AKP’den kurtulmalı çünkü IMF-DB dayatmalı “sağlıkta dönüşüm” kepezeliğini dayatıyor. Halkımız artık yaşayarak görüyor.. Sağlıkta balayı dönemi bitti, sistem dişlerini gösteriyor. Katmerli Prim ödemeyen sağlık hizmeti alamadığı gibi, hacizler ve hapisle yüz yüze. Türkiye ulusal gelirinin yaklaşık 1/14’ünü, % 7,5 gibi bir oranını sağlığa harcıyor. Ancak **ülkemiz UNICEF 2012 Raporunda bebek ölümleri bakımından dünyada 108.** Sırada, utanç verici bir sırlamada. Çocuk hekimi Sağlık Bakanı Akdağ, politikalarının **“..artık hastayı müşteri olarak görmek ve müşteri memnuniyeti sağlamak..”** olduğunu hiç çekinmeden söyleyebiliyor! (Milliyet, 26.7.2003).

Anayasada, pek çok iç hukuk metninde ve iç hukuka katılmış Uluslararası anlaşma ve sözleşmede tanımlanan sağlık hakları bilerek ve eylemli biçimde (*de facto*) görmezden gelinerek çiğneniyor. Buna direnilmeli..

Sağlık doğuştan kazanılan bir insanlık hakkı çünkü (**İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi md.25!**)

Bir yandan uzun soluklu bir politik savaşım örgütlenmeli ve Prof. Chossudovsky’nin önerdiği üzere

DİRENİŞ KÜRESELLEŞTİRİLMELİ... stratejik bağlamda..

Bir yandan da ayakta kalabilme adına, taktik bağlamda özellikle alt-orta katmanların temel sağlık hizmetlerine erişebilmeleri için **SAĞLIK KOOPERATİFLERİ** kurularak örgütlenilmeli. Dünyada örnekleri var.. Çin’de, Güney Amerika’da, Arjantin’de örneğin.. **Büyük ATATÜRK** de özellikle tarım kredi kooperatifleri birliklerini çok sahiplenmiş ve kurmuştu. **2012 Dünya Kooperatifler yılı**.. Ayrıca Kooperatiflerin anavatanı da İngiltere (*21 Aralık 1844*). Yani komünist icadı filan değil, sakın “birileri” çamur atmaya kalkışmasın..